

УДК 81'37

ЛЕКСИКОГРАФІЧНА СЕМАНТИКА СТИЛІСТИЧНО ЗАБАРВЛЕНОЇ ЛЕКСИКИ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Н.В. Романова, канд. філол. наук (Київ)

Стаття присвячена аналізу лексикографічної семантики та структурних особливостей стилістично забарвленої лексики сучасної німецької мови; виявлено дві основні групи слів: негативні та позитивні; розглянуто особливості значень напівафіксів, що беруть участь у творенні досліджуваних лексем; зацентовано увагу на тематичній класифікації розглядуваного прошарку мовних одиниць.

Ключові слова: стилістично забарвлена лексика, словникові позначки, негативне значення, позитивне значення, напівафікси, напівсуфікси, напівпрефікси.

Романова Н.В. Лексикографическая семантика стилистически окрашенной лексики современного немецкого языка. Статья посвящена анализу лексикографической семантики и структурных особенностей стилистически окрашенной лексики современного немецкого языка; выявлены две основные группы слов: негативные и позитивные; рассмотрены особенности значений полуаффиксов, участвующих в создании исследуемых лексем; акцентировано внимание на тематической классификации рассматриваемого слоя языковых единиц.

Ключевые слова: стилистически окрашенная лексика, словарные пометки, отрицательное значение, положительное значение, полуаффиксы, полусуффиксы, полупрефиксы.

Romanova N.V. Lexicographic semantics stylistic colored vocabulary of modern German language. The article focuses on the lexicographic semantics and structural features stylistically colored vocabulary of modern German language; found two main groups of words: negative and positive; the peculiarities of values semi-affix, involved in the creation of the studied lexemes, is emphasized on content classification examined layers of linguistic units.

Keywords: stylistically colored vocabulary, dictionary marks, negative semantics, positive semantics, semi-affix, semi-suffix, semi-prefix.

Словниковий склад будь-якої національної літературної мови, і в тому числі німецької, є явищем унікальним і самобутнім, бо в ньому значною мірою відбивається світогляд, історія і культура лінгво-спільноти. Отже, питання лексикографічної семантики тих чи тих мовних знаків завжди будуть залишатися на передньому плані мовознавчого пошуку.

Об'єктом вивчення є стилістично забарвлена лексика німецької мови початку ХХІ століття. Предметом аналізу – шляхи й механізми її створення та їх співвідношення в лексичній семантиці.

Метою роботи є виявлення специфіки словникового значення стилістично забарвленої лексики німецької мови початку ХХІ століття. Досягнення

поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: 1) визначити онтологічні властивості стилістично забарвленої лексики (далі – СЗЛ) (від фр. *stylistique* < гр. *stylos* – “паличка для письма”) на основі вивчення її лінгвістичних тлумачень; 2) виділити похідні стилістично забарвлені слова з напівафіксами; 3) проаналізувати значення напівафіксів, що беруть участь у творенні СЗЛ, характерні для кожної частини мови; 4) систематизувати й класифікувати досліджувані лексеми за тематичним принципом.

Матеріалом дослідження слугує стилістично забарвлена лексика німецької мови ХХІ століття (~500 лексичних одиниць), отримана методом

суцільної вибірки з чотирьох авторитетних лексикографічних джерел (словники К. Дудена, Лангеншейдта, ПОНСа, Р. Варіг-Бурфейнд).

Актуальність теми полягає в загальній спрямованості сучасної лексикології на розгляд семантики слова в площині ментальних процесів, що дає змогу з'ясувати, як знання про ставлення до навколишнього світу об'єктивуються в словесних формах.

Поняття „стилістично забарвлена лексика“ розглядають із погляду функцій і змісту. Функціональне забарвлення пов'язане зі стилем мовлення й особливо помітне в конкретній ситуації комунікативного акту. Емоційно-експресивне забарвлення полягає в здатності слова „викликати поза контекстом особливе стилістичне враження“ [5, с. 34]. Важливо відзначити, що стилістичне враження зумовлене впливом денотата. Тут висувається на передній план проблема якісно-ціннісної характеристики: зниження показників якості денотата свідчить про виділення в об'єкті негативних ознак, прирощення показників денотата передбачає наявність позитивних ознак відповідно. Отже, семантична структура СЗЛ включає модальну орієнтацію, емоційно-оцінний і/чи експресивний компоненти, функціональну трансформацію.

Виокремлюють негативне, позитивне [12, с. 29–31] й нейтральне ставлення до позначуваного словом предмета чи явища [7, с. 3]. За таких обставин уся СЗЛ має численні відтінки: від ледве відчутних до нищівних. *Негативні* відтінки є більш розмаїті, ніж позитивні: презирливі, зневажливі, відразливі, несхвальні, докірливі, глузливі, брутальні, лайливі. До *позитивних* відтінків належать: схвальні, пестливі, почасти жартівливі [6, с. 83].

Одним із критеріїв відбору СЗЛ є словникові **“експресивно-емоційні”** позначки (далі – позначки), що сигналізують про норми вживання слова [1, с. 134], наприклад: *abwert.* – “несх., пейор.”, *derb* – “грубо”, *euph.* – “евф.”, *gespr.* – “розм.”, *gespr!* – “дуже фамільярно”, *hum.* – “жарт.”, *iron.* – “ірон.”, *neg!* – “образливо”, *pejor.* – “пейор.”, *scherzh.* – “жарт.”, *spött.* – “ірон.”, *salopp* – “фамільярно”, *Schimpfwort* – “лайливо”, *umg.* –

“розм.”, *verächtl.* – “зневажл.”, *vulg.* – “вульг.”. Зауважимо, що наведена система позначок зареєстрована нами в чотирьох тлумачних словниках [9, с. 14; 10, с. 7–8; 11, с. 8–9; 13, с. 40–42]. Варіативність їхньої реалізації можна вважати диференційною ознакою аналізованих тлумачних словників. Більше того, інформаційне насичення позначок не завжди дає змогу відокремити функціонально-стилістичне значення від семантичного, наприклад: *Feldwebel* – “1. MIL; ein relativ hoher Unteroffizier (bei der Luftwaffe u. beim Heer) – (військ.) фельдфебель; 2. *gespr pej od hum*; j-d, der grob od. autoritär ist u. gern andere kommandiert” – (розм., пейор. або жарт.) груба чи владна людина, котра любить командувати іншими [10, с. 380]. Згідно словникової статті, лексема *Feldwebel* вживається в прямому значенні як військовий термін, у перенесеному – як стилістично забарвлена мовна одиниця, чий негативні чи позитивні відтінки зумовлено стилістично або контекстуально. Цікаво відмітити, що аналогічне слово тлумачиться в [11, с. 337] як термін і загальнонавчальне слово. Зняття позначок “*gespr pej od hum*” можна було б пояснити специфікою адресата – школярки й школярі; дидактичними цілями – словник є засобом пізнання при читанні й пояснення при інтерпретації текстів шкільної програми, допоміжний методичний інструмент учителя; вектором напряму словникового запасу мовної особистості – активний; предметом вивчення – практика німецької мови; соціальним замовленням – потреба у вихованій і освіченій особистості; сферою майбутнього функціонування в розрізі норм лінгвостільноти, мовного й мовленевого стандартів тощо. Р. Варіг-Бурфейнд, у свою чергу, представляє слово *Feldwebel* як термін і перенесене розмовне значення [13, с. 346]. У цьому випадку акцентовано саме стиль мови, а не контекст як у попередніх авторів. І, нарешті, К. Дуден кодифікує наведену лексеми із загальним прямим значенням – військове звання [9, с. 371]. При цьому наголошують, що критеріями позначок слова є відчуття мови, оцінність і суб'єктивізм [9, с. 14].

Як бачимо, лексикографи, працюючи над словниковою статтею, визначають оцінно-емоційні від-

тінки слова досить суб'єктивно й не мотивовано [4, с. 16–17]. І хоч ступінь повноти й точності відтворення конотації стилістично забарвленої лексики є дещо вільним і варіативним, усе таки тлумачні словники дають змогу оцінити „питому вагу“ слів із наведеними помітками в нормативній лексиці і фразеології.

Безпосереднє звернення до фактологічного матеріалу показало, що позначки загалом є в 1012 слів чи 0,67% із 152 000, тобто в 67 одиницях на 1000. Принагідно зазначимо, що слова в супроводі позначки „розм.“ чи комбінаторне „розм., пейор. чи ірон.“, а також фраземи з будь-якими позначками залишились на периферії нашої студії.

Ще одне спостереження. Сучасний 12-ти томний словник К. Дудена зосереджується саме на розмовному стилі, а не на позначках слова [9, с. 14]. Очевидно, йдеться вже про уніфікацію й прикладний аспект позначок, свідому орієнтацію на безпосередню комунікацію. На наш погляд, процес уточнення конотації СЗЛ можна також розглядати й у хронологічному плані, що дає змогу проаналізувати зняття позначок у часі.

Оскільки досліджувана лексика представлена в перелічених вище словниках не одноставно, то аналізу піддаємо лише найбільш частотну – 499 чи 0,76%, за [10]. Тут СЗЛ трапляються в 76 випадках на 1000, що в 1,13 рази перевищує наведений середньостатистичний.

Частиномовний розподіл СЗЛ постає в такому вигляді: **іменники** – 345 чи 69,1% масиву вибірки; **прикметники** – 98 чи 19,6%; **прислівники** – 3 чи 0,60%; **дієслова** – 53 чи 10,6%. Домінування іменників свідчить про предметність стилістично забарвленої лексики..

Модальна структура СЗЛ, як уже зазначалось, має суб'єктивний компонент, що „припускає позитивне чи негативне ставлення суб'єкта оцінки до об'єкта“ [6, с. 18] й реалізується в двох значеннях – „погано–добре“. Відтак СЗЛ поділяємо на дві основні групи: 1) **негативну** (435 чи 87,2%) й 2) **позитивну** (64 чи 12,8%).

У межах кожної із названих груп можна виділити три підгрупи за частотністю вживання:

1) **постійно** вживана СЗЛ (409 чи 82%), наприклад: *Spitzel* – „**pej**; j-d, der heimlich Informationen zu bekommen versucht, die er an andere weitergibt“ – шпигун, *sündigen* – „2 **hum**; viele gute Dinge essen od. Alkohol trinken“ – грішити;

2) **здебільше** вживана СЗЛ (38 чи 7,62%), наприклад: *nationalistisch* „**mst pej**; übertrieben, patriotisch“ – націоналістський, *nobel* – „2 **mst hum**; sehr vornehm u. für meisten Leute zu teuer“ – щедрий;

3) **часто** вживана СЗЛ (52 чи 10,4%), наприклад: *Übeltäter* – „**oft hum**; j-d, der etw. Schlechtes getan hat“ – лиходій, *Technokratie* – „**oft pej**; die Beherrschung u. Kontrolle von Politik u. Wirtschaft durch Technik¹ u. Verwaltung“ – технократія.

Простежуємо й такий процес як **реактивізація** чи повернення архаїзмів у активний обіг [3, с. 9]. Цей процес може супроводжуватись як зниженням (7 чи 1,40%), так і покращенням вихідної семантики (6 чи 1,20%), наприклад: *Busenfreund* – „**veralt iron**; ein sehr enger Freund“ – щирий друг, *sangesfreudig* – „**veralt oft hum**; mit großer Begeisterung für das Singen“ – той, хто любить співати. Отже, нейтральне й стилістично забарвлене значення рівноправно стоять поруч доти, доки їх не оцінюють із вільно обраного погляду певного стилю мови.

Структурно СЗЛ поділяється на **просту** (57 чи 11,4%), **похідну** (227 чи 45,5%) й **складну** (215 чи 43,1%). Незначна перевага дериватів може вказувати на той факт, що матеріальні й духовні цінності зазнають переосмислення і потребують перекатегоризації. У більшості випадків мотивуючими основами для творення похідної СЗЛ є прості питомі й запозичені слова, наприклад: *Früchtchen* – „**pej**; ein Kind od. Jugendlicher, das/den man oft für schlecht erzogen hält“ – фрукт (про погано виховану дитину чи підлітка); *Rowdy* – (англ.) „**pej**; ein Jugendlicher, der sich aggressiv u. unhöflich benimmt“ – хуліган; *hündisch* „**pej**; ≈ unterwürdig“ – собачий; *miserabel* – (лат.) „1 **pej**; so schlecht, dass man sich darüber ärgert, 3 **pej**; moralisch schlecht“ – 1) нікчемний; 2) жалюгідний.

Стосовно **напівфіксів**, що беруть участь утворенні СЗЛ, то вони маніфестовані асиметрично

в розрізі частин мови: **напівсуфікси** представлені в іменниках і прикметниках, а **напівпрефікси** ще й у дієсловах.

Розглянемо коротко частиномовні **напівсуфікси**.

Нагадаємо, що напівсуфікс – це словотвірний засіб, що допомагає краще зрозуміти значення відповідного деривата. Серед основних семантичних типів уживаються: напівсуфікси осіб (-frau, -mann, -person), предметів (-bild, -stück), збірностей (-volk, -werk, -zeug), місця чи локалізації (-haus, -hof, -lokal), емоційного/психічного/когнітивного (-lust, -mut, -sinn) тощо.

У морфологічних термінах напівсуфікси виділяємо в двох повнозначних частинах мови: іменникові й прикметникові. **Іменникові** напівсуфікси мають свою специфіку, що увиразнюється у модальності оцінки. Виокремлюємо негативну й комбіновану оцінку. Негативна оцінка пов'язана з **пейоративами** й **іронізмами**. Наведемо її приклади: **-hals, -held, -kopf, -mord, -seele, -vogel, -zeug**, наприклад: *Wendehals* – „j-d, der seine Überzeugung schnell ändert, wenn es ihm Vorteile bringt“ – хамелеон, *Pantoffelheld* – „ein (Ehe)Mann, der nicht ohne seine Frau entschieden darf“ – підкаблучник, *Wirrkopf* – „j-d, der unklar u. wirr denkt“ – безтолкова людина, *Meuchelmord* – „ein heimtückischer Mord“ – вироломний убивця, *Krämerseele* – „ein Mensch, der kleinlich, geizig u. egoistisch ist“ – копійчана душа, *Lockvogel* – „j-d, mit der Aufgaben, j-n zu e-m bestimmten (mit illegalen) Verhalten zu bewegen“ – підсадна качка, *Kriegsspielzeug* – „Imitationen von Waffen, Soldaten, Panzern o.Ä, die manche Kinder als Spielzeug bekommen“ – дитяча військова іграшка; **-geist**, наприклад: *Schöngeist* – „j-d, der sich sehr intensiv mit Kunst u. Literatur beschäftigt“ – естет. Для **комбінованої** оцінки характерні так звані подвійні й поліфункціональні напівсуфікси. Подвійні напівсуфікси маніфестовані як у **пейоративах**, так і **іронізмах**: **-mann**, наприклад: *Strohmann* – „pej; j-d, der im Auftrag e-r anderen Person, die anonym bleiben will, etw. kauft od. tut“ – маріонетка, *Supermann* – „oft iron; ein Mann, der schwierige Probleme lösen kann od. soll“ – супермен (негативний сенс). Поліфункціональні напівсуфікси – в **іро-**

нізмах або **гуморизмах**, **пейоративах** або **іронізмах**: **-frau**, наприклад: *Jungfrau* – „2. iron od. hum; ein Mann, der noch keinen Geschlechtsverkehr gehabt hat“ – незайманий чоловік, *Nurhausfrau* – „pej od. iron; e-e Frau, die nur den Haushalt versorgt u. keinen bezahlten Beruf ausübt“ – суто домогосподарка.

Як видно із наведених прикладів, семантика *Wendehals*, *Wirrkopf*, *Krämerseele*, *Lockvogel*, *Schöngeist* співвідноситься із стереотипним ставленням до людини, а *Pantoffelheld*, *Strohmann*, *Supermann*, *Jungfrau* – до чоловіка як девіації.

Коментуючи поняття *стереотипу*, лінгвісти виходять із ментальних конструктів. Формування цих конструктів тлумачать через енергетичний закон економії зусиль і внутрішній психологічний комфорт, що базується на аксіологічних принципах [2, с. 23]. Сюди варто додати й пережитий негативний емоційний досвід, що спонукає носіїв мови до словотвірної діяльності й зумовлює відбір мовних елементів.

Основним механізмом номінації із участю напівсуфіксів **-hals, -kopf, -geist** є **метонімія**, а із участю напівсуфіксів **-vogel, -held, -mann, -frau** – **метафора**. Існує думка, що метонімічне, асоціативне мислення передує метафоричному, аналоговому [8, с. 34]. У цьому контексті семантична структура дериватів із напівсуфіксами **-hals, -kopf, -geist** є первинною, міметичною, або імітаційною, а дериватів із напівсуфіксами **-vogel, -held, -mann, -frau** – вторинною, дієгетичною, або естетично переосмисленою. Гендерна й вікова асиметричність у структурі наведених напівсуфіксів є відлунням часів матриархату, відображенням соціальної ієрархії і соціальних ролей німецького суспільства.

Напівсуфікси, що беруть участь у творенні стилістично забарвлених **прикметників**, виділяємо лише в структурі **пейоративів**: **-fertig, -los, -voll**, наприклад: *leichtfertig* – „so, dass man sich an die Konsequenzen denkt“ – легковажний, *kritiklos* – „oft pej; so, dass der Betreffende die eigene Meinung nicht ausdrückt, keine Kritik (1) äußert“ – некритичний, *salbungsvoll* – „so, dass es übertrieben feierlich klingt“ – слейний. Прикметники, як відо-

мо, позначають ознаки, властивість або відношення, що приписуються предметам, явищам чи діям. Зрушення у значеннєвій структурі наведених прикметників співвідносяться із девіантною поведінкою людини. Механізмом зрушення є **метонімічний** перенос, що може йти по різновидам *антропоморфної* лінії: мозок – вага; мозок – функція та по лінії *предметів*: рослинний продукт – функція. Безперечно, метонімічне чи похідне значення аналізованих слів реалізується у контекстах і відокремлюється тільки в сполученні з іменниками, семантично несполученими з вихідним значенням слова.

Напівпрефікси іменникової СЗЛ репрезентовані одним типом дериваційних елементів – **комбінованим**, що виділяємо в структурі як **вульгаризмів**, так і **пейоративів**: *Sau-*, *Scheiß-*, наприклад: *Saukerl* – „**vulg pej**; ein gemeiner Mensch“ – мерзенний тип, *Scheißhaus* – „**vulg**; Toilette“ – туалет, *Scheißdreck* – „**vulg pej**; als Verstärkung von Dreck“ – лайно. Тут мірою прояву виступає якісно-ціннісне зниження характеристики денотата, в якому домінують негативні ознаки.

У структурі **прикметникової** СЗЛ реалізуються напівпрефікси *durch-*, *groß-*, *wider-*, що формують значення лише **пейоративів**, наприклад: *durchtrieben* – „**pej**; auf e-e unangenehme (heimtückische) Weise schlau“ – продувний, хитрий, пролазливий, *großspurig* – „**pej**; arrogant anmaßend“ – чванливий, *widernatürlich* – „**pej**; dem natürlichen, üblichen Empfinden entgegengehen“ – протиприродний.

Напівпрефікси **дієслівної** СЗЛ тотожні попереднім напівпрефіксам, тобто трапляються у **пейоративах** (*ein-*, *nach-*), наприклад: *sich einlassen* – „**2. pej**; ein Liebesverhältnis mit j-m anfangen“ – зважуватися на сексуальні стосунки, *nachäffen* – „**pej**; j-n/etw. (bes die Gesten u. Worte e-r Person) in übertriebener Weise imitieren“ – мавпувати, передражнювати і **вульгаризмів** (*ab-*), наприклад: *abkratzen*² – „**2. vulg**; sterben“ – померти.

Таким чином, помітка слугує підґрунтям для розмежування нейтральної і стилістично забарвленої лексики. Значення СЗЛ простежуємо і в по-

мітках, і в самій словниковій дефініції, що визначає це значення як негативно-оцінне.

Навіть побіжний огляд похідної стилістично забарвленої лексики, в творенні якої беруть участь напівпрефікси, переконливо показує, що її семантика демонструє знижений стиль, несхвальне чи жартидливе ставлення до об'єктів, має емоційно-оцінний характер, може викликати негативні й/чи позитивні емоційні реакції.

Звернімося до лексикографічної семантики стилістично забарвленої лексики, що ґрунтується на домінуванні аксіологічної ідеї, та категоризуємо її тематично. Під тематичним угрупованням у пропонуваній студії розуміємо „міксову“ частиномовну інвентаризацію СЗЛ – іменники, прикметники, прислівники, дієслова.

Інвентар стилістично забарвленої лексики можна охарактеризувати як антропо-виробничо-соціо-емо-раціонально-філософсько-темпорально-евфімістично-зооморфемний.

Формально названа лексика окреслена в розрізі опозицій: „природне – штучне“, „емоційне – когнітивне“, „віртуальне – хронометричне“, „сакральне – профане“.

Завдяки емоційно-оцінному значенню деривати класифікуємо таким чином: **1. Девіантна поведінка** (119), наприклад: *Sittenstrolch* – „**pej**; ein Mann, der in sexueller Absicht Frauen u. Kinder verfolgt“ – сексуальний маніяк, *Halbstarke* – „**pej**; ein Jugendlicher, der sich bes in der Gruppe stark fühlt u. sich oft respektlos benimmt“ – шолопай; **2. Рід діяльності та заняття** (64), наприклад: *Taugenichts* – „**pej**; ein fauler, nutzloser Mensch“ – нероба, *Wichtigtuere* – „**pej**; j-d, der so tut, als ob er sehr wichtig wäre“ – задавака; **3. Психічне** (53), наприклад: *Hosenscheißer* – „**vulg pej**; ein ängstlicher Mensch“ – боягуз, *Mob* – „**pej**; e-e wütende (Menschen)-Menge, die mst Gewalt ausübt“ – покидьки; **4. Узагальнена характеристика особистості/колективу** (41), наприклад: *Möchtegern* – „**pej**; bezeichnet e-e Person, die etw. zu sein versucht, aber die Fähigkeiten dazu nicht besitzt“ – хвалько, *Faulpelz* – „**pej**; ein fauler² Mensch“ – ледащо; **5. Різне** (38), наприклад: *Slang* – „oft pej; e-e sehr saloppe Form

der gesprochenen Sprache“ – сленг, *Kuckuck* – „2 hum; ein Zeichen, das (vom Gerichtsvollzieher) auf gepfändete Gegenstände geklebt wird“ – печатка судового виконавця; **6. Зовнішній вигляд** (32), наприклад: *gewichtig* – „2 hum; dick, korpulent“ – товстий, дорідний, *Rotznase* – „1 vulg; e-e Nase, aus der Schleim läuft; 2 pej; ein schmutziges od. freches Kind“ – 1) сопливий ніс; 2) бруднуля або нахаба; **7. Продукти людської діяльності** (32), наприклад: *Dutzendware* – „pej; e-e billige Massenware“ – бросовий товар, *Hirngespinnst* – „pej; e-e absurde Idee“ – химера, вигадка; **8. Соціальний статус** (29), наприклад: *schmarotzen* – „1 pej; von der Arbeit od. vom Geld anderer leben“ – жити за чужий рахунок, *Sippschaft* – „mst pej; die (eigenen) Verwandten“ – родичі; **9. Інтелект** (23), наприклад: *Hinterwäldner* – „pej; j-d, der nichts Neues kennt u. bei seinen alten Ansichten u. Gewohnheiten bleibt“ – селюк, невіглас, *Hanswurst* – „pej; j-d, der dumm ist u. über den man lacht“ – блазень; **10. Спосіб життя** (14), наприклад: *Moralapostel* – „pej; ≈ Moralist“ – мораліст, *Lotterleben* – „pej od. hum; ein faules, unordentliches, unmoralisches Leben“ – гуляще життя; **11. Фізичний стан** (12), наприклад: *Dünnschiss* – „vulg; ≈ Durchfall“ – діарея, *Kotze* – „vulg; Erbrochenes“ – блювота; **12. Час, вік** (11), наприклад: *Oldtimer* – „2 hum; ein alter Mann“ – старий, *Oma* – „2 oft pej; e-e alte Frau“ – стара; **13. Табу** (9), наприклад: *Ende* – „3 euph; ≈ Tod“ – смерть, *Wind* – „2 oft Pl euph; ≈ Blähungen“ – метеоризм, гази; **Їжа, харчування** (8), наприклад: *Fressen* – „2 vulg mst pej; (schlechtes) Essen“ – жратва, *Völlerei* – „pej; übermäßiges Essen u. Trinken“ – ненажерливість; **14. Функціональність** житла, земельних ділянок, місцевості (7), наприклад: *Geheimtipp* – „hum; ein Ort, ein Lokal o.Ä., die relativ unbekannt od. neu sind, aber als sehr empfehlenswert gelten“ – таємниче місце, *Höhle* – „3 pej; e-e dunkle, feuchte, ärmliche Wohnung“ – печера; **15. Частина тіла** (4), наприклад: *Fresse* – „vulg; 1 Gesicht; 2 Mund“ – 1) пика; 2) паща, *Titten* – „vulg; die weiblichen Brüste“ – цицьки; **16. Тварини** (3), наприклад: *Köter* – „pej; Hund“ – пес, *Klepper* – „pej; ein altes, mageres, schwaches

Pferd“ – шакапа. Отже, людину оцінюють із погляду поведінки, соціалізації, міжособистісних стосунків, індивідуально-особистісних рис, (професійної, виробничої, творчої) діяльності, емоційної і когнітивної сфери, зовнішнього вигляду, соціального статусу, способу життя, морального і фізичного здоров'я, віку (дитинство – юність – старість), біологічних потреб, частин тіла (морфологія обличчя, статеві органи), місця проживання і відпочинку. Сумарність таких аксіологічних характеристик дає змогу говорити про наявність своєрідного оцінного коду, моральні імперативи й орієнтири, нормування і стереотипи німецького етносу.

На тлі сказаного оцінка тварин виглядає досить примітивно – репродуктивна поведінка, похилий вік, „спрацьована“ зовнішність. При цьому оцінці підлягають лише дві домашні тварини – пес і кінь. Підґрунтям раціонально-емоційної оцінки є невідповідність об'єкта оцінки своєму призначенню, функції, нормі.

Таким чином, стилістично забарвлена лексика відображає передусім негатив, кодифікує розмовний чи знижений стиль, служить маркером соціального й інтелектуального статусу мовців, а також указує на низький рівень неофіційної обстановки спілкування, процеси деградації і „розкріпачення“ мовної особистості, руйнування норми мови й мовлення, орієнтує на субстандартність і креативність у комунікації.

Перспективою може бути й повинно стати уточнення механізму переходу між зонами нейтрального й стилістично забарвленого.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бушев А.Б. Лингводидактика сленга / А.Б. Бушев // Нова філологія: зб. наук. праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2010. – № 37. – С. 131–137.
2. Герасименко И.Е. Коннотативная семантика единиц языка в аспекте гендерной лингвистики: автореф. дисс. на соискание учен. степени доктора филол. наук: спец. 10.02.01 „Русский язык“ / И.Е. Герасименко. – М., 2009. – 48 с.
3. Лесных Е.В. Архаизация лексики русского языка XX века: автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.01 „Русский язык“ / Е.В. Лесных. – Елец, 2002. – 25 с.
4. Мечковская Н.Б. Смешное в границах языка:

- условия развития в словах и фразах узуальной коннотации шутки или иронии / Н.Б. Мечковская // Проблемы зіставної семантики : зб. наук. статей. – К. : ВЦ КНЛУ, 2009. – Вип. 9. – С. 15–20. 5. Петрищева Е.В. Стилистически окрашенная лексика русского языка / Е.В. Петрищева. – М. : Наука, 1984. – 221 с. 6. Приходько Г.І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові: [монографія] / Г.І. Приходько. – Запоріжжя : ЗДУ, 2001. – 362 с. 7. Турецкова И.В. Языковые средства манифестации пейоратива в словаре и тексте (на материале немецких пейоративных имён, характеризующих человека): автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 „Германские языки“ / И.В. Турецкова. – Самара, 2011. – 20 с. 8. Cohen G. The Psychology of Cognition / G. Cohen. – London; N. Y. : Academic Press, 1983. – 278 p. 9. Duden Das Bedeutungswörterbuch / [Hrsg. von Wermke M., Kunkel-Razum K., Scholze-Stubenrecht W.]. – Mannheim : Dudenverl., 2010. – 1151 S. 10. Langenscheidt Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache / [Hrsg. von Götz D., Haensch G., Wellmann H.]. – Berlin: L, 2008. – 1307, [5] S. 11. PONS Großes Schulwörterbuch Deutsch / [bearb. von S. Haverkamp-Balhar, S. Heinold]. – Stuttgart : Ernst Klett Sprachen, 2006. – 1263, [1] S. 12. Riesel E. Deutsche Stilistik / E. Riesel, E. Schendels. – М. : Hochschule Verl., 1975. – 316 S. 13. Wahrig Wörterbuch der deutschen Sprache / [Hrsg. von R. Wahrig-Burfeind]. – München: dtv, 2007. – 1151 S.